

Apostolien teot 18

Apt.13:15-41

Viime kerralla tässä Alusta alkaen –ohjelmassa jäimme Pisidian Antiokiaan. Siellä Paavali oli mennyt työkaverinsa Barnabaan kanssa synagoogaan, jumalanpalvelukseen. Synagoogan esimiehet pyysivät Paavalia saarnaamaan.

Paavalin saarnan alku: katsaus Jumalan pelastustekoihin Israelin historiassa

Viikon olemme henkeämme pidätelleet ja odottaneet kuulevamme, että mitä hän saarnasi. Sen kuulemme nyt vihdoinkin:

Silloin Paavali nousi, viittasi kädellään ja alkoi puhua: "Kuulkaa minua, israelilaiset, ja te muut, jotka pelkäätte Israelin Jumalaa! Jumala valitsi isämme, ja kun he olivat Egyptissä, vieraassa maassa, hän teki heistä suuren kansan ja johdatti heidät väkevällä kädellään sieltä pois. Neljäkymmenen vuoden ajan hän autiomaassa sieti kansansa niskurointia, ja hän hävitti Kanaanin maasta seitsemän kansaa ja jakoi näiden maat israelilaisille perintömaaksi. Tähän kaikkeen kului noin neljäsataaviisikymmentä vuotta. Sen jälkeen hän antoi heille tuomareita profeetta Samuelin aikaan saakka. Kun he sitten pyysivät itselleen kuningasta, Jumala antoi heille Saulin, Kisin pojan, Benjaminin heimosta, ja Saul hallitsi neljäkymmentä vuotta. Sitten Jumala pani hänet viralta ja nosti heille kuninkaaksi Daavidin. Daavidista hän myös antoi todistuksen: 'Minä olen löytänyt Daavidin, Iisain pojan, mieleni mukaisen miehen. Hän on kaikessa toteuttava minun tahtoni.'

"Daavidin jälkeläisistä Jumala on lupauksensa mukaan antanut Israelille Pelastajan, Jeesuksen (Apt:13:16-23)

Paavalin saarnan ensimmäinen osa on Israelin historian kertausta, mutta sen tähtäyspiste on Jeesus, Israelin Pelastaja.

Hieman samaan tapaanhan Stefanos oli saarnannut juutalaisille aikoinaan Jerusalemissa, ennen kuin hänet kivitettiin. Mutta silti Stefanoksen ja Paavalin saarnat ovat hyvin erilaisia. Stefanoksen historiakertauksen tähtäyspiste oli ollut se, että Israel oli historiansa aikana aina vastustanut Jumalaa, ja se oli huipentunut siinä, kun he olivat tappaneet Jumalan heille lähettämän Messiaan, Jeesuksen. Paavali ei ole saarnassaan ollenkaan noin syyttävä. Hänen saarnansa ideana on kuvata niitä ”väkeviä tekoja”, joita Jumala oli tehnyt Israelin kansan historian aikana. Ne huipentuivat siinä väkevässä pelastusteossa, jonka sama Jumala oli tehnyt Jeesuksessa.

Saarnan välihuomautus: Johannes Kastaja

Näin saarna jatkui

Hänen edellään kulki Johannes, joka julisti Israelin kansalle, että kaikkien tuli kääntyä ja ottaa kaste. Kun Johannes oli matkansa päässä, hän sanoi: 'En minä ole se, joksi te minua luulette. Minun jälkeeni tulee toinen, jonka kenkiäkään minä en kelpaa riisumaan.' (Apt. 13:24-25).

Tämän Paavali sanoi varmaankin siksi, että Johannes Kastajan toiminta Juudeassa oli ollut niin laajaa ja tunnettua, että sanoma siitä oli varmasti ehtinyt jo Vähä-Aasian juutaisten pariin. Varmaankin siellä oli jo mietitty, että kuka tuo Johannes mahtoi olla. Messiasko?

Sanoma Jeesuksesta on sanoma meille

Johannes Kastajasta Paavali pääsee sitten häneen, jonka edelläkävijä Johannes Kastaja oli ollut:

"Veljet, Abrahamin jälkeläiset, ja te muut, jotka pelkäätte Jumalaa! Juuri meille on lähetetty sanoma tästä Pelastajasta. Jerusalemlaiset ja heidän hallitusmiehensä eivät tajunneet, kuka Jeesus oli. He tuomitsivat hänet, mutta näin he panivat täytäntöön profeettojen sanat, joita joka sapattina luetaan. Mitään syytä kuolemantuomioon he eivät voineet esittää, mutta silti he vaativat Pilatusta teloittamaan hänet. Kun he olivat toteuttaneet kaiken, mitä hänestä oli kirjoitettu, he ottivat hänet ristinpuulta ja panivat hautaan. Mutta Jumala herätti hänet kuolleista. Hän ilmestyi sitten usean päivän aikana niille, jotka yhdessä hänen kanssaan olivat tulleet Galileasta Jerusalemiin. Nämä ovat nyt hänen todistajiaan, he todistavat hänestä Israelin kansalle (Apt. 13:26-31).

Paavali aloittaa tämän saarnansa toisenkin osan Israelin historiasta, Abrahamista. Hänen jälkeläisilleen Jumala oli luvannut, että heille vielä tulisi Vapahtaja, joka korjaisi Jumalan ja ihmiskunnan rikki menneet välit.

Mutta Paavali ei tyytynyt puhumaan pelkästään Abrahamin lihallisille jälkeläisille, juutalaisille. Hän puhui myös muille, jotka ”pelkäävät Jumalaa”. Sillä hän tarkoitti tässä yhteydessä ns. ”jumalaapelkääväisiä” eli juutalaisuudesta kiinnostuneita pakanoita, synagoogan hang-around-jäseniä.

”Juuri meille on lähetetty sanoma tästä Pelastajasta.” Kyse ei ole vain jostain kaukaisesta tapahtumasta. Ei, vaan Jumalan kullekin kuulijalle tänä päivänä kohdistamasta sanomasta. Eikä se sanoma koske jotain yleistä periaatetta tai ylevää ideaa. Ei, se kertoo yhdestä henkilöstä, joka on ihmiskunnan Pelastaja, Jeesus Nasaretilainen.

Me julistamme teille ilosanoman

Sitten Paavali kertoo muutaman tärkeän tapahtuman siitä, mitä tuolle Pelastajalle tapahtui ja miten pelastustyö tapahtui hänessä: Jeesus tuomittiin kuolemaan, syyttömänä. Hänet teloitettiin ristillä. Se oli Vanhan testamentin profeettojen ennustama Jumalan suunnitelma. Jeesus haudattiin, mutta Jumala herätti hänet kuolleista. Hän ilmestyi opetuslapsilleen, jotka alkoivat todistaa hänestä, että

hän oli Jumalan lähettämä pelastaja. Nyt tuo todistus Jeesuksesta oli saapunut Paavalin ja Barnabaan välityksellä Pisidian Antiokian asukkaille.

"Me julistamme teille ilosanoman: Minkä Jumala lupasi meidän isillemme, sen hän on täyttänyt meille, heidän lapsilleen. Hän on herättänyt Jeesuksen kuolleista, niin kuin toisessa psalmissa sanotaan: "Sinä olet minun Poikani, tänä päivänä minä sinut synnytin" (Apt. 13:32-33).

"Me julistamme teille ilosanoman" on alkukielellä *heemeis hymas euangelizometha*. Tuo sana "evankeliumin julistus" on otettu tuon ajan yhteiskunnallisesta elämästä. Kun poliittinen hallitsija nousi valtaan, hän käski julistaa kansalaisilleen ilosanoman, että nyt alkaa uusi meininki ja olette saaneet viisaan ja hyvän hallitsijan. Vähän niin kuin pääministeri Holkeri aikoinaan: "Verotus kevenee". Tai Posti-Pekka Vennamo: "Palvelu paranee".

Mutta Jeesusta koskevan ilosanoman kohdalla vain sana *euangelion* on otettu aikansa poliittisesta elämästä. Sen sisältö on ihan erilainen. Se ei ole poliittinen vaan ihmisten jumalasuhdetta koskeva julistus. Siinä kerrotaan se tosiasia, että nyt on täyttynyt se lupaus, jonka Jumala on Vanhan testamentin kirjoissa jo ennen muinoin luvannut. Nyt Pelastaja on viimein tullut.

Näitä ennustuksia Messiaasta on Vanhassa testamentissa vaikka miten paljon. Paavali otti saarnassaan niistä esiin yhden, meille aika oudon, mutta varhaiskristityille hyvin tärkeän. Se on Psalmista 2:

Minä ilmoitan, mitä Herra on säätänyt. Hän lausui minulle: "Sinä olet minun poikani, tänä päivänä minä sinut synnytin." (Ps. 2:7)

Paavalin mukaan tämä tarkoittaa sitä, että ylösnousemuksessa Jumala korotti Jeesuksen siihen kunniaan, joka hänelle Jumalan Poikana kuuluu. Tästä hän kirjoittaa Roomalaiskirjeensä alussa. Hän kertoo olevansa Jeesuksen Kristuksen apostoli, jonka tehtävänä on julistaa evankeliumia Jumalan Pojasta, jonka Jumala on jo aiemmin luvannut pyhissä kirjoituksissa. Se on evankeliumi

"hänen Pojastansa - joka lihan puolesta on syntynyt Daavidin siemenestä ja pyhyiden hengen puolesta kuolleistanousemisen kautta asetettu Jumalan Pojaksi voimassa - Jeesuksesta Kristuksesta, meidän Herrastamme" (Room. 1:3-4).

Mutta vielä tässä vaiheessa ei oltu Roomalaiskirjeen kirjoittamisen ajassa, vaan Paavalin lähetyssaarnaajan uran aivan alkuvaiheissa. Joten palataan Paavalin saarnaan Pisidian Antiokian synagoogassa:

Ja kun Jumala on herättänyt Jeesuksen kuolleista, Jeesus ei enää palaa katoavaisuuteen. Tästä Jumala on sanonut: "Sen pyhän ja lujan lupauksen, jonka Daavidille annoin, minä täytän teille. Hänhän sanoo toisessa kohden: "Sinä et salli pyhän palvelijasi ruumiin maata."

"Palveltuaan omana aikanaan Jumalan suunnitelmaa Daavid nukkui pois; hänet vietiin isiensä viereen ja hänen ruumiinsa maatu. Mutta hän, jonka Jumala herätti kuolleista, ei maatunut (Apt. 13:34-37).

Paavali saarnasi juutalaisille, jotka tunsivat Raamatun erittäin hyvin; osasivat luultavasti pitkiä pätkiä ulkoa, sillä heille Raamatun sanojen opettelu ja miettiminen oli yleisempää kuin meille kännykän räplääminen. Raamatulla oli heille ehdoton auktoriteetti. Se oli Jumalan sanaa, jonka jokaisessa lauseessa ja sanassa oli tärkeä, usein enemmän tai vähemmän kätkeyty merkitys. Siksi Paavali pystyi todistamaan Jeesuksen ylösnousemuksen pikkutarkalla Raamatun lukemisella. Tässä kohden todistelu perustuu siihen, että Jumala lupasi Daavidille, että Jumalan pyhän palvelijan ruumis ei maatu. Kuka tämä ”pyhä palvelija” on? Se ei voinut olla Daavid, koska hän oli kuollut, kuopattu ja maatunut. Sen täytyi olla Messias. Sen täytyi olla Jeesus, jonka Jumala herätti kuolleista ja pelasti maatumiselta.

Jumalalle kelpaaminen

Mitä se merkitsee? No se merkitsee, että Jeesus on tosiaan Jumalan lähettämä Messias, Pelastaja, joka vaikuttaa yhä. Ja myös siellä Pisidian Antiokiassa, jossa saarna pidettiin:

Tietäkää siis, veljet: hänen ansiostaan teille julistetaan synnit anteeksi, ja hänen ansiostaan jokainen, joka uskoo, tulee vanhurskaaksi, saavuttaa kaiken sen, mitä te Mooseksen lain avulla ette voineet saavuttaa (Apt. 13:38-39).

Jeesus on nimittäin kuolemallaan ja ylösnousemisellaan sovittanut synnit. Siksi ne voi saada anteeksi hänen ansiostaan. Siksi jokainen, joka uskoo Jeesukseen, tulee vanhurskaaksi eli Jumalalle kelpaavaksi.

Jumalalle kelpaamiseen ei pääse sillä, että yrittää täyttää Mooseksen lain. Tätähän Paavali itse oli koko aiemman elämänsä yrittänyt tehdä elämällä hurskaana fariseuksena, joka oli ottanut uskonelämän niin tosissaan kuin mahdollista. Hän siis tiesi mistä puhui. Siksi hän saattoi sanoa, että eivät Pisidian Antiokiankaan juutalaiset olleet kyennet saavuttamaan Jumalalle kelpaamista Mooseksen lakia noudattamalla.

Mitä nykypäivän sovellutuksia tästä voisi tehdä? No ainakin sen, että ei eettisen elämän yrityksellä voi tänäänkään päästä Jumalalle kelpaamiseen. Siihen pääsee ihan toista kautta, uskomalla Jeesukseen, Jumalan ihmiskunnalle lähettämään Pelastajaan.

Tämä tietenkin tarkoittaa sitä, että maailmassa on olemassa Jumalan asettama normisto, joka kertoo, mikä on oikein ja väärin. Sen edessä me ihmiset jääme auttamatta syyllisiksi. Sitä voi olla nykyaikana vaikea hyväksyä, sillä nykyisin ainakin nuoremman väen parissa vallitsee sellainen ajattelutapa, että ”Mitään en kadu. En ainakaan tekemisiäni, vaan ehkä korkeintaan tekemättä jättämisiäni, etten ole kokenut enempää”.

Luulisin silti, että sanoma Jumalan lähettämästä Pelastajasta voi olla nykyihmisellekin merkittävää ja ymmärrettävää. Kai se Jumalalle kelpaamisen toivo kaikesta huolimatta elää jossain sydämen

sopukassa, vaikka se ei pääsekään pinnalle sellaisena asenteena, että minussa on jotain sellaista, jonka takia olen Jumalan edessä syyllinen. Se voi kuitenkin näyttäytyä elämän tarkoituksettomuutena, ns. eksistentiaalisena angstina eli ahdistuksena siitä, että elämässä ei ole merkitystä.

Jumalan lähettämä Messias on vastaus siihenkin. Hänessä on ihmiselämän tarkoitus, koska hänen kauttaan tavallinen ihminen saa yhteyden Luojaansa. Siihen ei päästä terveellisellä ruokavaliolla tai jätteitä kierrättämällä eikä ilmastonmuutosta vastustamalla eikä tasa-arvoa edistämällä. Ne ovat toki hyviä asioita, ihan niinkuin Mooseksen lain kymmenen käskyäkin ovat. Silti niihin pätee se sama, mikä pätee Mooseksen lakiin: eettisyyden avulla ei voi päästä Jumalalle kelpaamiseen. Miten sitten? – ”Joka uskoo Jeesukseen, tulee Jumalalle kelpaavaksi, saavuttaa kaiken sen, mitä eettisyyden avulla ette voineet saavuttaa.”

Paavalin saarnasta on jäljellä vain loppuhuipennus. Se kuului näin:

Pitäkää siis varanne, ettei teidän osaksenne tule se, mistä profeetat ovat sanoneet: ”Katsokaa, halveksijat, hämmästykää - ja olkaa tuhon omat! Minä teen teidän päivinänne sellaisen teon, että ette sitä uskoisi, jos joku siitä kertoisi teille.” (Apt. 13:39-41).

Tuo on varoitus siitä, että Jumalan ratkaiseva pelastusteko ei ole kaikille heti ilmeinen. Sitä voi helposti halveksia, sillä se on niin yllättävä. Mutta joka sen hylkää, hylkää elämänsä olennaisimman asian.

Ensi kerralla kuulemme, miten Paavalin saarna vaikutti.